

NEDELJA

NEDELJNI PREGLED VAŽNIJH DOGAĐAJA U SVETU NAFTE I GASA

21. mart 2014.

KRIZA OKO KRIMA ZA SADA BEZ NAZNAKE POSLEDICA PO TRŽIŠTE NAFTE I GASA

[SAD EVROPI: SNAĐITE SE](#)

[GASPROM NA KRIMU](#)

[NORVEŠKA: IZ KASICE-PRASICE](#)

[SOCAR DRŽI TURSKU](#)

[GASPROM: IZVOZ SA ARKTIKA](#)

[ODLOŽEN SLUČAJ GASPROM](#)

[ROMPETROL RAFINARE](#)

[KOLIKO KOŠTA BENZIN?](#)

BRISSEL – Evropska unija je počela da razmatra potrebu smanjenja energetske zavisnosti od Rusije, rekao je u ponedeljak šef britanske diplomatije. „Danas smo otvorili rasprave o dugoročnom smanjenju zavisnosti Evrope od ruske energije za mnogo godina unapred“, rekao je William Hague posle sastanka šefova diplomatija EU, za **Sky News**

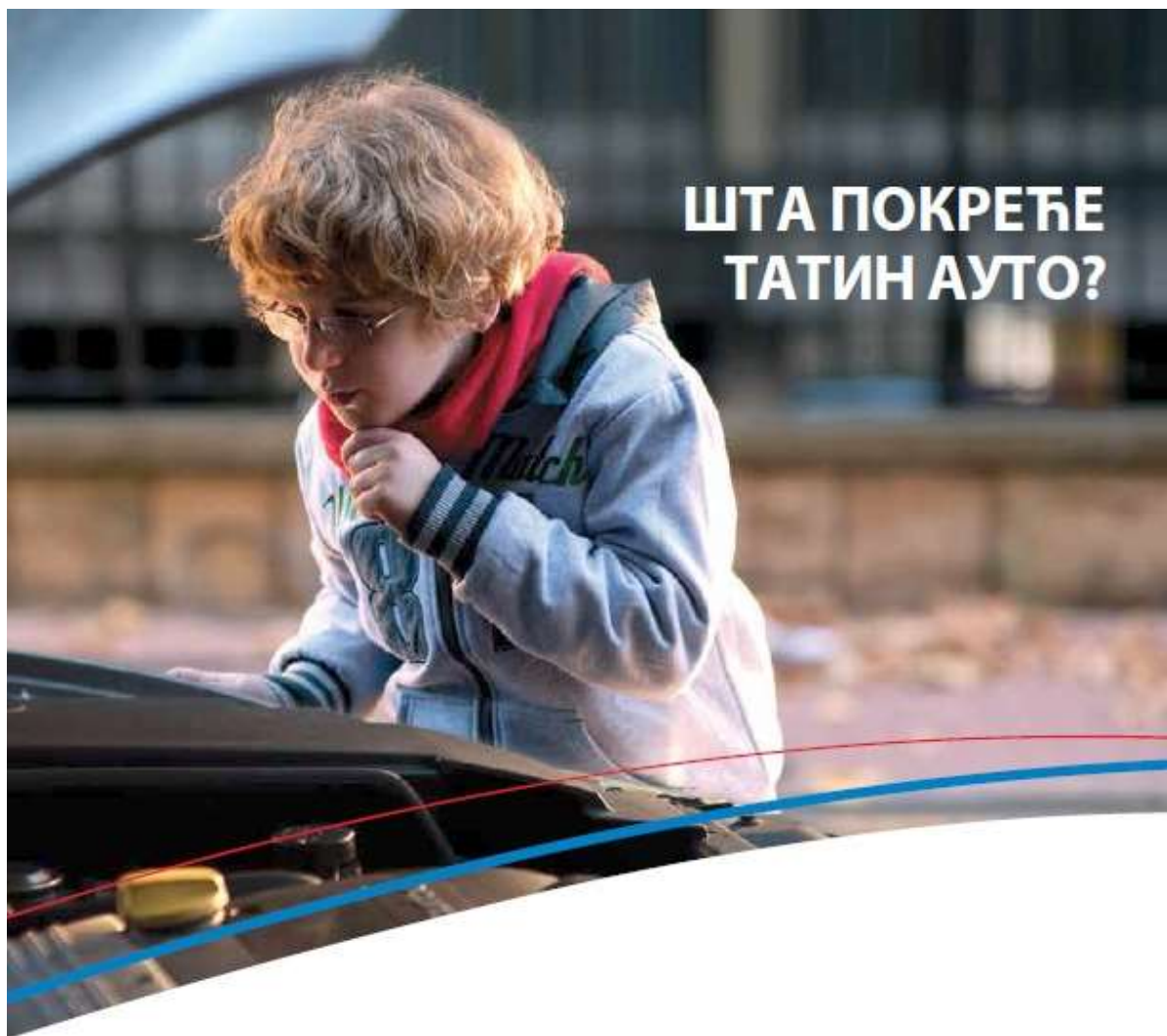
VARŠAVA – SAD prepuštaju Evropi da sama nađe rešenje prevelike zavisnosti od uvoza energije iz Rusije, zaključuje **Christian Science Monitor (CSM)** na osnovu poruka koje je potpredsednik SAD Joe Biden izgovorio, odnosno propustio da kaže u utorak u Varšavi. On je ohrabrio napore EU da pojača proizvodnju energije kod kuće, ali se nije osvrnuo na mnogobrojne apele iz Brisela

Joe Biden i premijer Poljske Donald Tusk poziraju novinarima pred razgovore u Varšavi

za oslobađanje većeg izvoza američkog gasa i nafte u Evropu. CSM konstatuje da SAD bar još nekoliko godina neće raspolagati sa potrebnom infrastrukturom za izvoz gasa u Evropu, a i tada će proizvođači moguće radije ići na tržište Azije gde mogu dobiti bolje cene. S druge strane, naftu je tehnički lakše izvoziti, ali bi to zahtevalo ukidanje decenijama stare zabrane, piše dnevnik.

ШТА ПОКРЕЋЕ
ТАТИН АУТО?

Енергија живота

SIMFEROPOLJ - Parlament Krima, na vanrednoj plenarnoj sednici, preveo je u vlasništvo republike imovinu Chernomornjeftegaza, Ukrtransgasa i Feodosijskog preduzeća za snabdevanje naftnim proizvodima. Utvrđeno je da je vlasništvo Republike Krim pokretna i

nepokretna imovina javnog akcionarskog društva Chernomornjeftegaz, njegovih kontinentalnih nalazišta i morska ekonomska zona, a isto rešenje je doneto i za imovinu Ukrtransgasa na Krimu, saopštila je pres služba Državnog Saveta. Nacionalizacija tih preduzeća sprovodi se u cilju snabdevanja žitelja poluostrva energetskim resursima i osnovnim životnim potrebama, navedeno je u obrazloženju. **Itar Tass**

SIMFEROPOLJ – Gasprom je zatražio dozvolu od vlasti Krima da razvija naftna i gasna polja na tetoriji tog regiona, rekao je u utorak prvi vicepremijer Krima Rustam Temirgaliev. „Naravno, Gasprom je prvi koji nam se obratio sa predlogom“, prenosi **RIA Novosti** reči Temirgalieva. On je rekao da Krim trenutno proizvodi oko 1,5 milijardi kubnih metara gasa godišnje, a prema geološkim istraživanjima poseduje jedne od najvećih rezervi nafte i gasa u regionu Crnog mora.

MOSKVA - Rosnjeft je saopštio u sredu da ne planira da prekine poslovanje u Ukrajini. "Rosnjeft se još nije povukao iz Ukrajine, niti planira da napravi izmene u svom poslovanju u Ukrajini", navodi se u saopštenju koje prenosi **Reuters**. Dodaje se da "Rosnjeftova rafinerija u ukrajinskom gradu Lisičansku trenutno prolazi kroz redovne radove održavanja, a tek nakon procene njene ekonomske održivosti biće ponovo puštena u rad".

RIM - Ruski Rosnjeft postigao je sporazum sa grupom italijanskih deoničara o preuzimanju kontrole nad 13 odsto udela u Pirelliju, čime će postati najveći pojedinačni deoničar tog proizvođača guma. Prema objavljenim uslovima sporazuma, ruska kompanija će postati vlasnik 50 odsto udela u novoj holding kompaniji koja će u završnici imati 26,2 odsto vlasništva u Pirelliju. Preostalih 50 odsto u novoj kompaniji pripašće finansijskoj grupi u kojoj će 80 procenata imati investicioni fond predsednika Pirellijeve uprave Marca Tronchettija Provere pod nazivom Nuove Partecipazioni. Ostalih 20 odsto deliće banke Intesa i UniCredit. Cilj sporazuma je razvijanje poslovanja Pirellija i jačanja komercijalne mreže u Rusiji, zahvaljujući raširenoj Rosnjeftovoj prisutnosti na tom području, navodi se u saopštenju Intese. Drugi finansijski detalji nisu navedeni, ali upućen izvor kazao je da će Rosnjeft u transakciju uložiti više od 500 miliona evra u gotovini i preuzeti oko 250 miliona evra duga. **ANSA**

OSLO – Norveškoj je potreban hitan zaokret u načinu alociranja sredstava iz naftnog fonda, kako bi zemlja izbegla ekonomsku recesiju zbog sve bleđe naftne privrede i visokih troškova koji prete rastu, kazala je predsednica konzervativne vlade te zemlje Erna Solberg (foto). "Mi danas

treba da preduzmemo korake kako bi se izbeglo teško sletanje," rekla je ona u sredu u pisanom govoru na Univerzitetu u Oslu. "Vlada će prioritet staviti na korišćenje naftnog bogatstva kao što je bila njegoa prvobitna

namera: U investicije koje jačaju potencijal rasta norveške privrede". Najbogatija skandinavka država je koristila prihode od nafte i gasa, nagomilane do iznosa od 850 milijardi dolara u tzv. fondu blagostanja, kako bi se zaštitila od evropske ekonomske krize. Međutim, preveliki oslonac na naftu je vodio slabljenju drugih sektora privrede, pa državna statistika najavljuje pad privrednog rasta već u 2016. **Bloomberg**

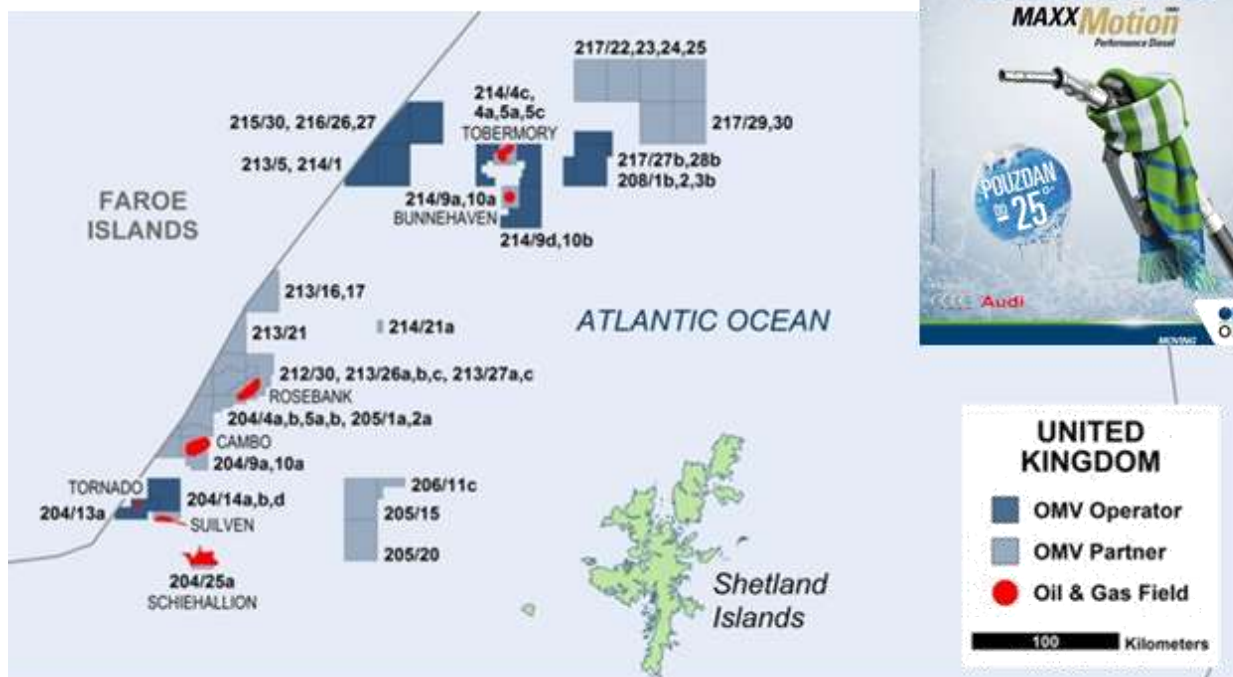

VAŠINGTON – Britanski BP ponovo je dobio dozvolu da konkuriše za američke federalne ugovore i nove licence za istraživanje i proizvodnju nafte u Meksičkom zalivu, gde je pre nepune četiri godine izazvao najveću ekološku katastrofu u istoriji SAD izlivanjem nafte iz njegovog izvora Macondo nakon eksplozije platforme Deepwater Horizon (foto). Regulator

je posle toga zabranio BP-u da konkuriše za nove poslove u tom području SAD. Londonska kompanija, koja je bila najveći snabdevač Pentagona gorivima, moći će već ove nedelje da se pojavi na tenderu za prava eksploatacije u zoni Meksičkog zaliva, prenosi **Bloomberg**.

BEČ – Austrijski OMV kupio je od korporacije Hess udele u četiri licence za proizvodnju nafte i gasa u području Zapadno od Šetlanda u podmorju Britanije za 50 miliona dolara, uvećavajući time i udeo u

polju Cambo. Kompanija dodaje 60 miliona barele ekvivalenta nafte u proizvodivim rezervama, prvenstveno iz polja Cambo, gde je kupovinom uvećala udeo sa 15%, na 47,5%. OMV, koji poseduje 22 proizvodne licence u području Zapadno od Šetlanda, kupio je prošle godine za 2,65 milijardi dolara udele u proizvodnom polju Gullfaks i na polju Gudrun; oba naftna i gasna polja nalaze se u priobalju norveškog kontinentalnog grebena. Pored toga, OMV je preuzeo udele u Rosebanku i u Schiehallionu, poljima zapadno od Šetlandskih ostrva gde je operater od 2004. Transakcija sa Hess-om uključuje licence za prospekt Blackrock, gde je OMV uvećao ovim udeo sa 25%, na 75%, prenosi **Bloomberg**.

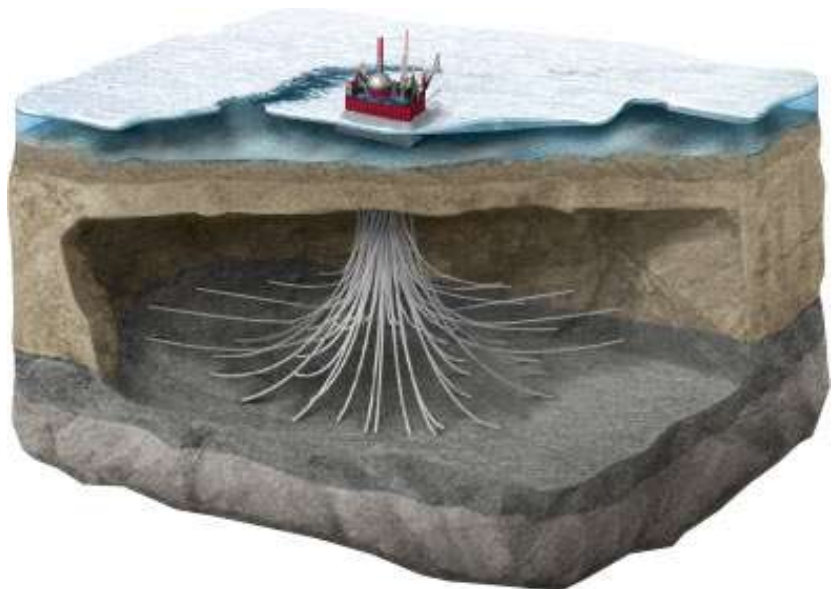

ANKARA – Kompanija SOCAR je preuzela finansiranje dela projekta naftne rafinerije u Turskoj, upražnjenog kada su se iz tog posla povukle dve finansijske institucije, saopštio je u utorak azerbejdžanski državni naftaš. SOCAR, vlasnik turske petrohemijske kompanije Pekim, finansiraće 5,5 milijardi dolara vredan projekat rafinerije Star, u partnerstvu sa Turcas Petrolom, pošto su se iz konzorcijuma povukle Međunarodna finansijska korporacija (IFC) Svetske banke i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Čelnik Socar Turkey, Kenan Yavuz

rekao je za **Reuters** da je dogovorio sveži kredit od pola milijarde dolara sa jednom komercijalnom bankom, u zamenu za deo koji je trebalo da pokriju EBRD i IFC. On nije obelodanio ime banke, ali izvori bliski poslu navode da se radi o turskoj Denizbank, u vlasništvu ruske Sberbanke. Socar je rekao da će iz sopstvenih izvora uložiti dve milijarde dolara, a ostatak potražiti na bankarskom tržištu. Planirano je da rafinerija u emstu Aliaga, na obali Egejskog mora, počne da radi sredinom 2017., kapacitetom od 10 miliona tona godišnje, od čega bi 1,6 miliona tona bio mazut za potrebe termoelektrane Petkim. Takođe će proizvoditi dizel, avio gorivo i TNG. Sovar je vlasnik 81,5% projekta, a Turcas ostataka od 18,5%. Turska u svojoj jedinoj rafineriji Tupras, kapaciteta 28 miliona tona, proizvodi više benzina nego što je zemlji potrebno, ali je teško zavisna od uvoznog dizela, čija potrošnja ide ka 20 miliona tona godišnje, sa lanjskih 12 miliona tona.

MOSKVA - Gazprom će 10. aprila početi izvoz nafte iz svog offshore naftnog polja Prirazlomnaja (na slici maketa) u arktičkom moru Pečora, odakle je proizvodnju počeo prošlog decembra, javlja 20. marta **Reuters** pozivajući se na izvore upućene u projekat. Prvi tanker za 70.000 tona sirove nafte je već utovaren i čeka nalog dispečera, dodaje izvor, dok iz Gasproma nisu želeli da komentarišu ovu vest.

PRIRODNI GAS

BRISSEL – Evropska unija neće za sada donositi odluku povodom istrage o antimonopolskom ponašanju Gasproma, „jer bi se to moglo pogrešno protumačiti kao akt agresije prema Rusiji“ povodom ukrajinske krize, saopštio je u sredu antomonopolski regulator u Briselu. Celine Gauer, direktorka odeljenja za energetiku u EU antimonopolskoj komisiji kazala je da to telo želi da se njegovo „saopštenje o primedbama“ shvati kao „čisto objektivna stav“. EU optužuje Gasprom da koristi svoju moć na tržištu kako bi nametnuo nepravedne cene kupcima iz centralne i istočne Evrope, time što tarife za gas veže u dugoročnim ugovorima za kretanje cena nafte. Takođe i da sprečava međusobnu trgovinu gasom između tih zemalja i vrši pritisak na klijente da ne traže alternativne snabdevače. **Bloomberg** prenosi da su u toku pregovori između Brisela i Gasproma i od jedne neimenovane osobe saznaje da bi ruska kompanija mogla ponuditi novu nagodbu, posle one s kraja prošle godine koja je u EU ocenjena nedovoljnom,

MOSKVA - Gasprom razmišlja o promenama ugovora kako bi zadržao evropske kupce, uključujući uklanjanje sporne odredbe „preuzmi ili plati“, prema kojem potrošači moraju platiti ugovoreni gas bio on fizički isporučen ili ne, prenose u utorak **Vedomosti** informaciju dobijenu iz izvora bliskog ruskoj kompaniji. Dodatni detalji nisu objavljeni. U Gaspromu su odbili da komentiraju tu vest.

BRISSEL - EU lideri treba u petak 21. marta da potpišu politički sporazum sa Ukrajinom, koji vodi ekonomskoj integraciji te zemlje u EU, uključujući njen sektor energije, saopšteno je u ponedjeljak posle sastanka šefova diplomatija Unije. Ukrajinski predsednik Viktor Janukovič odbio je u decembru da potpiše ovaj sporazum, da bi dve nedelje kasnije Rusija pristala na smanjenje cene gasa Ukrajini za 33%, potseća Platts. Gasprom je 4. marta povukao tu odluku, efektivno od 1. aprila, zbog nagomilanog duga Ukrajine od bezmalo dve milijarde dolara.

Ministri su rekli u ponedjeljak da je EU rešena da kompletira preostale ekonomske odeljke ugovora o slobodnoj trgovini sa Ukrajinom. Odeljak o energiji obuhvata naftu, prirodni gas i električnu energiju, objavljeno je na portalu Evropske komisije. Obaveze koje preuzima Ukrajina su oslobađanje cena prirodnog gasa i struje, ukidanje regulisanja cena za industriju i zadržavanje cena izvoznih proizvoda na nivou onih u zemlji. Ukrajini se takođe zabranjuje da ubuduće koristi za sopstvene potrebe ruski prirodni gas u tranzitu. Obostrano se prihvata obaveza da evropske i ukrajinske kompanije imaju nediskriminatorski pristup licencama za eksploataciju nafte i gasa. Odeljak obuhvata i već preuzete obaveze Ukrajine u oblasti reforme sektora gasa i električne energije preuzete iz ugovora o evropskoj Energetskoj zajednici (EZ). Počev od januara 2015. Ukrajina je ovim ugovorom obavezna na razdvajanje poslova transporta gasa i prenosa električne energije iz matičnih kompanija i obezbedi da se prihodi od tranzita gasa vraćaju nazad u sistem. Direktor Sekretarijata EZ Janez Kopač rekao je prošlog meseca da „ti prihodi nekako nalaze način“ da se delom preusmere na subvencionisanje potrošača. On je rekao da je Ukrajina blizu ispunjenja obaveza u oblasti električne energije, ali „je u velikim problemima“ u sektoru gasa. EU je navela da Ukrajina mora da reformira svoj gasni sektor u skladu sa obavezama prema EZ pre nego što dobije pomoć za modernizaciju svog gasovodnog sistema. **Platts**

LONDON - Royal Dutch Shell prekinuo je još u januaru pregovore s ukrajinskim vlastima i američkim ExxonMobilom oko razvoja jednog offshore polja prirodnog gasa Skifsa u ukrajinskom podmorju Crnog mora, saopšteno je u sredu, 19. marta iz te kompanije. U septembru prošle godine tadašnji ukrajinski predsednik Janukovič je najavio preliminarni sporazum o podeli proizvodnje sa dva zapadna kolosa, kao i sa ukrajinskim operaterom Nadra Ukraini i rumunskom grupacijom za taj projekat. Cilj je proizvodnja osam do deset milijardi kubnih metara gasa godišnje, prenio je **Reuters**. "Shell se nadao potpisivanju sporazuma 2012. ili 2013. ali to nije bilo moguće. Grupacija je onda odlučila da usmeri svoje napore i kapital u druge projekte u svijetu", dodaje se u saopštenju.

BRISSEL - Udeo ruskog gasa u ukupnoj potrošnji 28 zemalja Evropske unije skočio je prošle godine za 4%, na 27%, što Rusiju čini vodećim inostranim snabdevačem tog energenta, pokazali su evropski podaci. Prema podacima sektorskog udruženja - Eurogasa, na drugom mestu je Norveška, čiji se udeo u 2013. povećao za jedan odsto, na 23%. Nasuprot tome, učešće alžirskog gasa u potrošnji EU opalo je za 1%, na 8%, dok je uvoz katarskog LNG-a, njegovom preorijentacijom na unosnija azijska tržišta, smanjen za 2% i čini 4% ukupne potrošnje gasa u EU28. Inače, u 2013. je potrošnja gasa u EU pala treću godinu zaredom, za 1,4%, na 462 milijarde m³, pokazuju podaci sektorskog udruženja, Eurogasa. Pada i proizvodnja gasa u Evropi, prvenstveno u Severnom moru, za jedan odsto u 2013., na 156 mlrd. m³, ali je i dalje vodeći izvor snabdevanja, s udelom od 33%. **AFP**

GORIVO NOVE GENERACIJE

Njima je potrebno gorivo, a Vama maksimalna snaga.

RIJAD/MOSKVA – Lukoil pregovara sa Saudijskom Arabijom o razvoju nekonvencionalnih ležišta prirodnog gasa na području pustinje Empty Quarter u toj monarhiji, saopšteno je iz ruske kompanije. Rijad ne dozvoljava pristup inostranim kompanijama svojim ležištima nafte, ali mu je prirodni gas potreban za potrebe domaćeg tržišta. On je pre više od deset godina pozvao investitore da istraže konvencionalna ležišta gasa u regionu Empty Quarter na jugoistoku zemlje, poznat i pod imenom Rub al Hali, ali su sva istraživanja završena neuspehom. Saudijske vlasti sada žele da se usmere na nekonvencionalne izvore tzv. “zarobljenog gasa”, na velikim dubinama, koji zahtevaju upotrebu složene i skupe tehnologije. Eksperti koje citira **Bloomberg** navode da će Lukoil u skladu sa tim uslovima zahtevati i kompenzacije i odgovarajuću cenu za ulazak u

posao. Ministar nafte Saudijske Arabije Ali al Naimi procenio je rezerve nekonvencionalnog gasa u toj monarhiji na oko 17 biliona kubnih metara (“preko 600 biliona kubnih stopa”).

RIM - Italijanska gasna distributivna kompanija Snam investiraće šest milijardi evra u razvoj domaće gasovodne infrastrukture u naredne tri godine, stoji u poslovnom planu objavljenom u sredu. Od toga će 1,3 milijarde evra investirati tokom ove godine, rekao je CEO kompanije Carlo Malacarne. Snam planira da do 2017. dopuni svoju gasovodnu mrežu sa nekih 1.000 km, na već postojeću mrežu dugu 32.300 km. Takođe planira da ojača mrežu kompresorskih stanica za 15%, sa 867 MW postojećih kapaciteta. **SeeNews**

SOFIJA – Gradnja gasovoda između Bugarske i Grčke (IGB) očekuje se da počne u 2015., rekao je u središtu ekspert u projektnom sektoru Bugarskog energetskeg holdinga (BEH). Rosen Simitčiev je na jednom energetskom skupu u Sofiji rekao da se do kraja ove godine očekuje kompletiranje svih potrebnih dozvola, kako bi gradnja krenula 182 km dugog gasovoda dogodne. IGB će trasom od severnog grčkog grada Komotini, do Stare Zagore, na jugu Bugarske spojiti gasovodne sisteme dveju zemalja sa godišnjim kapacitetom transporta inicijalno tri, a kasnije pet milijardi kubnih metara gasa. On će se eventualno povezati sa Trans-jadranskim gasovodom projektovanim da transportuje kaspiski gas do Evrope. Gasovod IGB bi trebalo da proradi u 2016. godini i košta oko 220 miliona evra. *SeeNews*

SUSEDI I REGION

BUKUREŠT – Rumunija će na leto otvoriti aukciju za prodaju državnog udela od 26% (od ukupno 44,69%) u prerađivaču nafte Rompetrol Rafinare, sa početnom cenom od 200 miliona dolara (143,8 mil.€), saopštio je vladin zvaničnik u središtu. Gabriel Dumitrascu, šef odeljenja za privatizaciju u ministarstvu energije rekao je da će država zadržati u toj kompaniji ostatak svog udela od 18%. Prema navodima agencije *Mediafax*,

nekoliko kompanija je zainteresovano za kupovinu ovog paketa akcija „uključujući jednu arapsku“. Rompetrol Rafinare je deo naftne grupe Rompetrol, koja je vlasnik udela od 45,85% tog prerađivača sa dve rafinerije nafte u Rumuniji, Petromidia, i manje Vega. Azamat Zangulov, potpredsednik Rompetrola, rekao je u januaru da je cena od 200 miliona evra koju je KazMunaiGaz ponudio sa udeo od 26% maksimum koji je taj kazahstanski vlasnik Rompetrola spreman da plati.

ZAGREB - Vlada Hrvatske usvojila je u središtu predlog uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika. Tom uredbom se propisuje način utvrđivanja, visina i omer raspodele naknade za istraživanje i eksploataciju nafte i gasa, gasnih kondenzata i zemnog voska. Naknada se utvrđuje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, skladištenje ugljikovodika u geološkim strukturama i za trajno zbrinjavanje gasova u geološkim strukturama. Prema tekstu uredbe, naknada se sastoji od ukupne novčane naknade i podele količina pridobijenih ugljikovodika. Ukupna novčana naknada sastoji se od šest pojedinačnih naknada, dok je podela količina pridobivenih ugljikovodika izražena u procentnom udelu u količini koja pripada Republici Hrvatskoj. Taj udeo računa se pomoću posebnog faktora, za svaki kvartal. Iz vlade Hrvatske je najavljeno za prvu nedelju aprila raspisivanje tendera za dobijanje dozvola za istraživanje nafte i gasa u Jadranu. *croenergo.eu*

ZAGREB - *Poslovni dnevnik* piše da su u procesu liberalizacije tržišta naftnih derivata u Hrvatskoj od neobjavlivanja cena goriva na web stranicama najviše profitirali distributeri, dok kupci ostaju kratkih rukava. Stručnjaci kažu da je samo neobjavlivanje informacija o ceni više sporno sa stanovišta pravovremenog obaveštavanja potrošača, nego s aspekta propisa o zaštiti tržišne konkurencije. "Smatram da naftaši ne objavlivanje koriste da bi sakrili cene od konkurencije i time ostvarili neku tržišnu prednost, po logici: dok konkurent i potrošač ne zna koja je moja cena, prodaću koju litru više. U pravu tržišne konkurencije to se naziva usklađeno delovanje - kad konkurent preuzima iste aktivnosti vezane za cenu, promociju i sl. brzo pošto ih je neko drugi sproveo, a to je tržišna utakmica", kaže za poslovnjak stručnjak za tržišnu konkurenciju koji je želeo da

ostane anonimn. Naftaši se, s druge strane, pozivaju na to da im ovakvo ponašanje dozvoljava Zakon o tržištu naftnih derivata. "Dinamika promene cene nije definisana nego je usklađena s tržišnim uslovima i promenama, baš kao što je i bila praksa u većini zemalja EU", kažu u Inii.

ZAGREB - Firme zainteresovane za istraživanje nafte i gasa u hrvatskom jadranskom podmorju mogu od utorka za cenu od 5.000 evra da uđu u tzv. data room i prouče seizmološke podatke. U novoformiranoj Agenciji za ugljikovodike tvrde da potencijalni investitori dolaze sa svih strana sveta, javlja **HRT**. Svaka firma ima pravo da provede dva dana za računarima koja sadrže podatke o jadranskom podmorju, a kako kaže direktorka Agencije Barbara Dorić, nedeljno očekuju po dve kompanije.

